

ŞERİATE BAĞLILIK VE İBADET (1)

Mutasavvıflar, şeriatle hakikati birbirinin ayrılmaz parçası kabul ederler. Onlara göre şeriat emir, hakikat Hakk'ın o emirdeki maksadıdır. Şeriat resim, hakikat hüküm; şeriat umum, hakikat husustur. Şeriatın bütün emirlerini yerine getirmeden hakikate erişmek mümkün değildir. Şeriat sendendir, hakikat sanadır. Yani şeriatın amellerini yerine getirmek, emirlerini yapmakla yükümlüsün, hakikat de Allah'tan sana verilen bir mevhibedir. Üzerinde eda etmediğin şer'î bir amel bulunduğu sürece kul, katiyyen müşahade mertebesine eremez (Sülemî, el-Fark Beyne İlmi'sh-Şerîa va'l-Hakîka, varak: 141a, b

). Sülemî az-Zekkak'ın şu sözünü naklediyor: "Bir gün Beni İsrail çölünde yürürken hatırıma geldi ki: hakikat ilmi, şeriat ilmine aykırıdır. Hâtiften bir ses geldi: Ey Ebu-bekir, şeriatın takibetmediği hakikat küfüdür" (

Aynı eser, varak: 142a

). İsmail ibn Nüceyd de: "Hiç kimseye şerefli bir hal gelmiş değildir ki onun aslı şeriatın emir ve nehyine sabretmek olmasın" (

Hakaik, varak: 21b, No. 262)

.

Mutasavvıflara göre yalnız farz ibadetle yetinmemeli, elden geldiği kadar nafile ibadetler de yapmalı, mümkünse bütün vakitleri ibadetle geçirmelidir. Çünkü Allah: "Elinizden geldiği kadar Allah'tan korkun" buyurmuştur. Burada teşvik vardır. Sen bin rek'at kılsan, bir rek'at daha kılmağa kudretin varken onu kılmayıp başka bir vakte bırakırsan, kudretini yeterince sarf etmemiş olursun. Allah Teâlâ'yı bin defa zikretsen, bir defa daha zikretmeğe gücün varken onu başka bir vakte bırakırsan kudretini terk etmiş olursun. Keza fakire bir dirhem versen, bir dirhem veya bir habbe daha vermeğe gücün yeterken vermezsen gücünce ibadeti terk etmiş olursun" (al-Luma', s. 122)

.

Fakat ibadeti, şekilde bırakmamalı, duyarak yapmalı, namazın hakikatine ermelidir. Peygamber Aleyhisselâm, namazın hakikatine erdiği için namazda karnından kaynakayan tencere kurultusuna benzer bir ses duyulurdu. Namazında kusur eden bir sahabiye: "Dön, namaz kıl, çünkü sen namaz kılmadın" demişti. Namazın şeklinde bir eksiklik, namazın îadesini gerektirirse namazın aslı olan huzur, heybet, huşu vesairenin eksik olması halinde ne olur? Sûfîlerin ibadeti, fenâ fillaha açılan yoldur: "İbadetin hakikati, Hak'la beraber olmak, kendi sıfatlarından geçmektir". Bu tür ibadeti, Hz. Peygamber tarif etmiştir: "Allah'ı görüyormuşsun gibi O'na ibadet et, zira sen O'nu görmüyorsan da O seni görüyor" (al-Fark Beyne İlmi'sh-Şerîa, varak 86b).

(devamı yarın..)

